

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

8 Vtrum cœlum sit animatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

habere communia, & ideo Augustinus dicit. Si quis hoc modo intelligat fatum, sententiam teneat, linguam corrigat, ut non dicat fatum, sed providentiam Dei.

QVÆSTIO V.

ARTICVLVS V.

Utrum esse angeli sit accidens eius.

DEINDE quæsitum est de angelis.

¶ Et circa hoc quæsitum sunt duo.

¶ Primo, Utrum esse angeli sit accidens eius, & uidetur quod non, quia accidens intelligitur in esse alicui præexistenti: angelus autem non præexistit ipsi esse.

CONTRA Hilarius dicit &c.

RESPON. Dicendum, quod opinio Auic. fuit, quod unum & ens semper prædicant accidens. Hoc autem non est uerum, quia in unum prout conuertitur cum ente, signat substantiam rei, & similiter ipsum ens: sed unum prout est principium numeri, signat accidens. Sciendum ergo, quod unum quodque quod est in potentia & in actu, fit actu per hoc quod participat actu superiorē. Per hoc autem aliquid maxime fit actu, quod participat per similitudinem primum & purum actum. Primus autem actus est esse subsistens per se, unde completionem unum quodque recipit per hoc quod participat esse: unde esse est complementum omnis forme, quia per hoc completur quod hæt esse, & hæt esse cum est actu, & sic nulla forma est nisi per esse. Et sic dico quod esse substantiale rei non est accidens, sed actualitas cuiuslibet forme existentis siue sine materia, siue cum materia: & quia esse est complementum omnium, inde est quod proprius effectus Dei est esse, & nulla causa dat esse, nisi in quantum participat operationem diuinam, & sic proprie loquendo, non est accidens, & quod Hil. dicit, dico quod accidens dicitur large ob id, quod non est pars essentie, & sic est esse in rebus creatis, quia in solo Deo esse est eius essentia.

ARTICVLVS VI.

Utrum diabolus cognoscat cogitationes hominum.

SECUNDO quæsitum est, utrum diabolus cognoscat cogitationes hominum.

RESPON. Dicendum, quod cognoscere cogitationes cordis potest contingere dupliciter, in se & per se, & in aliquo effectu. Primo solus Dei est. Hiero. 15. Præuim est cor hominis, & inscrutabile: unde nec angeli sic eas cognoscunt, cuius ratio est triplex. Una, propter debilitatem esse quod habet, eo quod supra gradum quo aliquid est ens in potentia, est gradus quo res sunt in anima. Alia ratio est, quia quod est in ueritate cause alicuius, non potest cognosci nisi a causa que nata est mouere illa: uoluntatem autem mouet solus Deus. Cum ergo omnes cogitationes dependeant a uoluntate sicut a sua causa, solus Deus eas cognoscit. Alia ratio est, quia angeli illa que cognoscunt naturaliter, cognoscunt per species naturaliter inditas, & he sunt species rerum naturalium, non autem cogitationum: quia hæc non reducuntur ad causam naturalem, uel non pertinent ad cognitionem naturalium, tamen per effectus cogitationum cognoscunt cogitationes, sicut & homo facit, cum ipsi subtilius cognoscunt effectus, qui causantur ex cogitationibus. Nam secundum cogitationes homo afficitur aliqua passione, & per eas mouetur cor, & hos motus subtilius ipsi cognoscunt quam nos, & sic aliquid cognoscunt de cogitationibus cordis, & hoc Aug. dicit in li. de diuinat. demo-

num, licet alibi dicat, quod determinare in eis talem cognitionem sit præsumptuosum.

QVÆSTIO VI.

ARTICVLVS VII.

Utrum celum, uel mundus sit æternus.

DEINDE quæsitum est de celo.

¶ Et circa hoc quæsitum fuit.

Utrum celum, uel mundus sit æternus.

RESPON. Dicendum, quod non, sed mundum incipisse est de numero eorum que cadunt sub fine, non sub demonstratione. Nam que dependet ex simplici uoluntate Dei, potest esse & non esse: & ad hoc quod non sit, non inducit aliqua necessitas ex parte Dei: diuina autem bonitas, que est finis rerum, potest ita esse si non sit mundus, sicut si sit mundus.

ARTICVLVS VIII.

Utrum celum sit animatum.

SECUNDO quæsitum est, utrum celum sit animatum. **R**ESPON. Dicendum, quod de hoc diuersimode sentiunt doctores ecclesie. Hiero. n. dicit super celestia, quod sol est aiatus. Dam. hoc negat & hæc differentia est apud philosophos. Platon. & Arist. ponunt corpora supercelestia animata esse. Anaxago. uero non: & ideo legitur fuisse occisus. Ego autem dico secundum Aug. 2. super Gen. ad literam, quod non refert ad fidem, utrum sic, uel aliter sit: unde hoc non determinat in Enchiridionem, quod si ponamus corpora celestia esse animata, non ideo erunt in iudicio tres ordines iudiciorum. scilicet angelorum, & hominum, & animarum, quia illæ animæ computabuntur cum angelis, & hoc sensisse uidetur ille qui fecit rationem, cum dicit Cæli colorumque uirtutes. Et ratio patet.

QVÆSTIO VII.

ARTICVLVS IX.

Utrum anima perficiat corpus immediate, uel mediante corporeitate.

DEINDE quæsitum est de homine quantum ad naturam, & quantum ad gratiam, & quantum ad culpam.

¶ Circa primum quæsitum sunt tria.

¶ Primo, Quantum ad animam.

¶ Secundo, De cognitione animæ.

¶ Tertio, de effectu cognitionis.

¶ Circa animam quæsitum sunt duo.

¶ Primo, Utrum anima perficiat corpus immediate, uel mediante corporeitate.

RESPON. Dicendum, quod in nullo corpore est nisi una forma substantialis, cuius est ratio triplex. Prima est, quia si plures, sequens non erit forma substantialis, que facit esse simpliciter, sed solum accidentalis, que facit esse hoc. Item, si sit acquisita forma substantialis, non erit generatio simpliciter. Item, quia non esset compositum ex anima & corpore unum simpliciter, sed duo simpliciter, & unum per accidens.

Si dicatur corporeitas forma corporis, corporeitas dicitur dupliciter, quandoque tres dimensiones, & hoc non est forma substantialis, sed accidens: alio quando dicitur quedam forma ex qua procedit tria dimensiones, & hec non est alia forma specifica.

ARTICVLVS X.

Utrum anima traducatur.

SECUNDO, Utrum anima sit ex traduce.

RESPON. Dicendum, quod Au. hanc quæsitum non